

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

People's Participation in Local Administration:
Case Study of Tambon Bandu Administration Organization, At samat, Roi-Et.

พระจิตพิงศ์ ฐานวิโร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

Roi Et Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดและเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากร คือ ประชาชนที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ จำนวน 368 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามและใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยใช้สถิติการทดสอบและใช้ค่าแกรมม่าวัดความสัมพันธ์ของตัวแปร ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยสรุปคือ 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในการอาศัยในพื้นที่ 3) ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นฯ ควรเร่งรัดหามาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยคำนึงถึงการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างโอกาสให้กลุ่มประชาชนที่มีข้อจำกัดในด้านเวลา อาชีพ รายได้ มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้ประชาชนรับรู้ในสิทธิ คุณค่าผลประโยชน์ และมีโอกาสมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม, การปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this research were to study, the level of participation and factors affecting the relationship people's participation in local administration of Tambon Bandu Administration Organization, At Samat, Roi-Et. And recommended guidelines of promote development in local administration of Tambon Bandu Administration Organization, At samat, Roi-Et. The samples, People residing in the Ban Du Subdistrict Administrative Organization, were 368. Data was collected by using questionnaires. The statistical methods used for this quantitative analysis were frequency distribution, percentage and analysis of the relationship of various factors in local administration by testing the research assumption, Gamma in with the level of statistically significant at 0.05.

The result of the study revealed that. 1) The level people's participation in local administration of Tambon Bandu Administration Organization, were all medium level in all aspects. 2) The factors resulting to people's participation in local administration of Tambon Bandut Administration Organization, statistical significance ($P < 0.05$), were age, occupation, income, information and time spent in the area. 3) Recommendations for the development of public participation are: Local Administrative Organization Measures should be expedited promote public participation taking into account the organization of appropriate activities to create opportunities for groups of people who have limited time, occupation, income, have the opportunity to participate in the local government. with motivation to make people aware of their rights, values, benefits and have more opportunities to participate.

Keywords: Participation, Factors Affecting the Relationship People's Participation, Local Administration

1.บทนำ

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย เป็นรูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) คือรัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจทางการเมืองและการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนภายใต้ขอบเขตของกฎหมายเกิดขึ้นภายหลังพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าทรงปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และมีปรับปรุงแก้ไขมาเรื่อยมาจนถึงปี 2537 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การ

บริหารส่วนตำบล โดยในครั้งแรกเป็นการยกฐานะสภาตำบล ขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีสมาชิก สภามาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่งและมาจากการแต่งตั้งส่วนหนึ่ง คณะกรรมการบริหารมีกำหนดเป็นประธาน คณะกรรมการโดยตำแหน่ง ต่อมาได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับ ที่ 3) พ.ศ.2542 ให้มีการเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะผู้บริหารมาจากความเห็นชอบ จากสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและมีการแก้ไขอีกครั้งในปี พ.ศ.2546 โดยกำหนดให้นายกองการบริหาร ส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในจังหวัดนั้น (ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์, 2555:193)

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รัฐธรรมนูญไทย ได้ระบุว่า ประเทศไทยมีรูปแบบรัฐเป็นราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ และปกครองในระบอบประชาธิปไตย แบบรัฐสภา กำหนดให้มีการแบ่งแยกอำนาจระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ รัฐธรรมนูญแต่ละ ฉบับกำหนดให้ผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งและการแต่งตั้งแตกต่างกันไป เช่นเดียวกับ พระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี) ซึ่งประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญมาแล้วถึง 20 ฉบับ ทุกฉบับมีหลักการที่ตรงกันประการหนึ่งคือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดที่เรียกว่าอำนาจอธิปไตย แม้ว่า ในอดีตที่ผ่านมา ประชาชนไทยจะมีได้มีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองเท่าที่ควร แต่เมื่อกระแสการเป็น ประชาธิปไตยของโลกได้เข้าสู่ประเทศไทยก็ทำให้ประชาชนรู้ถึงการที่ตนควรมีสติ สติภาพ และมีส่วนร่วม ในทางการเมืองมากขึ้น นำมาสู่การปฏิรูประบบการเมืองไทยที่เห็นได้ชัดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ต่อเนื่องมาจนถึงรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนเป็นอย่างมาก (สถาบันพระปกเกล้า)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จนถึงปัจจุบันได้กำหนดเจตนารมณ์เรื่อง การมี ส่วนร่วมของประชาชนไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร่วมให้ข้อมูล ปรีกษาหารือ ตัดสินใจ ติดตามตรวจสอบ และถอดถอนผู้ทุจริต ทั้งยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบาย มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น และ ประชาชนเรียนรู้ที่จะใช้การมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ โดยสันติวิธี (ถวิลวดี บุรีกุล, 2552:85)

การมีส่วนร่วม (Participation) ตามพจนานุกรมอังกฤษฉบับออกฟอร์ดได้ให้คำนิยามไว้ว่า “เป็นการมี ส่วน (ร่วมกับคนอื่น) ในการกระทำบางอย่างหรือบางเรื่อง” คำว่า การมีส่วนร่วมโดยมากมักจะใช้ใน ความหมายตรงข้ามกับคำว่า “การเมินเฉย (Apathy)” ฉะนั้น คำว่าการมีส่วนร่วมตามความหมายข้างต้นจึง หมายถึง การที่บุคคลกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าเขาจะได้ปฏิบัติการ เพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรม นั้นโดยตรงก็ได้ แต่การมีทัศนคติ ความคิดเห็น ความสนใจ ห่วงใย ก็เพียงพอแล้วที่จะเรียกว่าเป็นการมีส่วน ร่วมได้ และยังได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “การมีส่วนร่วมของประชาชน” หมายถึง

การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจ และสังคมหรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจ มติชน ไม่ว่าจะผ่านทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2550;1)

แนวคิดการกระจายอำนาจเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ และส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักที่จะปกครองตนเองและได้เรียนรู้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้เพิ่มขึ้น หลักการกระจายอำนาจปกครองเป็นวิธีที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนกลาง จัดทำบริการสาธารณะบางอย่างโดยอิสระตามสมควรไม่ต้องขึ้นอยู่กับการบังคับบัญชา เพียงแต่ขึ้นอยู่กับราชการบริหารส่วนกลางเท่านั้นหรืออีกนัยหนึ่งก็คือ รัฐมอบอำนาจในการปกครองให้แก่ท้องถิ่น ซึ่งเจ้าหน้าที่ราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินการอยู่ในท้องถิ่นหรือองค์การอันมิใช่เป็นส่วนหนึ่งของราชการบริหารส่วนกลางรับไปดำเนินการเอง

ผลกระทบจากการพัฒนาพื้นที่ ให้มีความเจริญเติบโตดังกล่าวจำเป็นต้องแก้ปัญหาด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญ แต่ทั้งนี้จากการศึกษาของ วิรัชวิรัชนิภาวรรณ (2551: 2) เห็นว่าหากประชาชนเกิดความตระหนักรู้และเกิดการมีส่วนร่วมขึ้นแล้ว การแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของหน่วยงานท้องถิ่นนั้น ๆ ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ จากการให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า การพัฒนาท้องถิ่น เกิดขึ้นได้ด้วยปัจจัยความร่วมมือภายใต้องค์ประกอบ 2 ประการ คือการทำหน้าที่ของอบต. แล้วการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น เพื่อให้เกิดการแก้ของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นแนวทางมาแก้ไข ในโครงการที่ดำเนินการพัฒนา ที่ได้ร่วมมือกันระหว่างประชาชน และองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ ให้มีเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุดให้กับประชาชน ก่อให้เกิดประโยชน์ และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนต่อไป

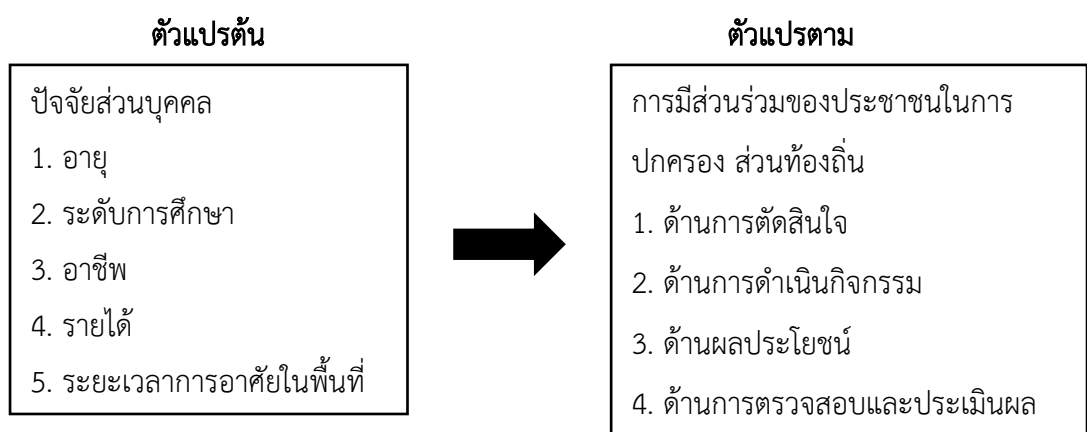
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

3. วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4,514 คน คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ขนาดของกลุ่ม ตัวอย่าง คือ 368 ครั้วเรือนโดยคำนวณจากการใช้สูตรของ Taro Yamane และเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sample) โดยสุ่มตัวอย่างจำแนกหมู่บ้านต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จากจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ใน 11 หมู่บ้านซึ่งได้กรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ดังแสดงในรูปที่ 1 ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคลคือ อายุ, ระดับการศึกษา, อาชีพ, รายได้และระยะเวลาการอาศัยในพื้นที่ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน/โครงการการมีส่วนร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มในชุมชนการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการและการมีส่วนร่วมบริจาค ทรัพย์สิน/วัสดุ/แรงงาน ตัวแปรต้นตัวแปรตามรูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ปัจจัยส่วนบุคคล 1.อายุ 2.ระดับการศึกษา 3.อาชีพ 4.รายได้5.ระยะเวลาการอาศัยในพื้นที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น 1. ด้านการตัดสินใจ 2. ด้านการดำเนินกิจกรรม 3. ด้านผลประโยชน์ 4. ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีอายุต่างกันจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีอาชีพที่ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีระยะเวลาการอาศัยในพื้นที่ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นต่างกัน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาในการอาศัยในพื้นที่

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยข้อคำถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบคำถาม 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

5	หมายถึง	อยู่ในระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	อยู่ในระดับ	มาก
3	หมายถึง	อยู่ในระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	อยู่ในระดับ	น้อย
1	หมายถึง	อยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ประเด็นคำถามประกอบด้วยคำถาม 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ, ด้านการดำเนินกิจกรรม, ด้านผลประโยชน์, ด้านการตรวจสอบและประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) ให้เลือกตอบแบบเสรี

3. วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาทฤษฎีและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดคำถามในแบบสอบถามฉบับร่าง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้

2. สร้างแบบสอบถามให้ตรงกับเนื้อหาที่ต้องการ แล้วนำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอ ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบ ความครบถ้วน ความถูกต้อง และให้ข้อเสนอต่อการ ปรับปรุง แก้ไขให้สมบูรณ์ ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-test) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะ ประชากร คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถาม ตัวอย่างมาวิเคราะห์

หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา ของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.59 ลงไป หมายถึง ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับต่ำ
- ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.60 – 0.77 หมายถึง ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.78 ขึ้นไป หมายถึง ค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

k = จำนวนข้อของแบบวัด

S_i^2 = ความแปรปรวน (variance) ของข้อ i

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม หรือความแปรปรวนระหว่างผู้ตอบ

จากการทดสอบแบบสอบถาม ครั้งนี้ผลการทดสอบ มีค่า Alpha = 0.872 หมายถึง มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์สูง ดังนั้นสามารถกล่าวสรุปได้ว่าเครื่องมือชุดนี้ มีความเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อมั่นโดยรวมอยู่ในระดับที่สูง ทำให้ผู้ศึกษาไม่ต้องมีการปรับเปลี่ยนข้อคำถามและ สามารถนำแบบสอบถามนี้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป กำหนดระดับความสำเร็จไว้ที่ 0.05 นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบการใช้คำบรรยายประกอบตารางในการวิเคราะห์ข้อมูล และอธิบายลักษณะทั่ว ๆ ไปของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ในรูปของ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการค่าทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square test) (บุญธรรมกิจปรีดาภิสุทธิ์, 2540:328) และหาทิศทางของความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Gamma (James A. Davis, 1971:49) ใช้อธิบายเกี่ยวกับทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามว่าเป็นไปในทิศทางใด

4. ผลการศึกษา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 35 - 60 ปี โดยส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 5000 - 10,000 บาท และเป็นผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารการบริหารองค์การ

ปกครองส่วนท้องถิ่นจากผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้นำชุมชน และจากหอกระจายข่าวที่เป็นแหล่งข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ที่ทำให้คนในชุมชนเข้าถึงข้อมูลได้

2.ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4.1 ถึง 4.5 ดังนี้ ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ	3.60	0.87	มาก
2. การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรม	3.68	0.81	มาก
3. การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์	3.40	0.97	ปานกลาง
4. การมีส่วนร่วมด้านการตรวจสอบและประเมินผล	3.77	0.97	มาก
รวม	3.61	0.91	มาก

จากตารางที่ 4.1 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.61$ S.D. = 0.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การร่วมด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมด้านการตรวจสอบและประเมินผล อยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมด้านการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการวางแผนป้องกันปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับอบต. ฯ	3.51	1.00	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของประชาชน	3.42	1.02	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนป้องกันต่าง ๆ	3.53	1.03	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการนำเสนอโครงการต่าง ๆ	3.48	0.97	มาก
รวม	3.49	1.01	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการตัดสินใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.48$ S.D. = 1.01) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรม

การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินกิจกรรม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การร่วมสนับสนุนด้านเงินทุน อาหาร หรือเครื่องมือ	3.26	1.11	ปานกลาง
2. การเข้าร่วมกิจกรรม โครงการแก้ปัญหาเสพติดในชุมชน	3.31	1.02	ปานกลาง
3. การเข้าร่วมกิจกรรม โครงการ สร้างอาชีพและรายได้	3.44	1.00	มาก
4. การเข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมการงดดื่มสุราและเล่นการพนันในงานบุญต่าง ๆ	3.28	1.06	ปานกลาง
รวม	3.32	1.04	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการดำเนินกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.32$ S.D. = 1.04) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการเข้าร่วมกิจกรรม โครงการสร้างอาชีพและรายได้อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การมีส่วนร่วมด้านการผลประโยชน์ด้านเงินทุน อาหาร หรือเครื่องมือ	3.42	1.01	มาก
2. การมีส่วนร่วมด้านการผลประโยชน์โครงการแก้ปัญหาเสพติดในชุมชน	3.45	1.02	มาก
3. การมีส่วนร่วมด้านการผลประโยชน์โครงการ สร้างอาชีพและรายได้	3.44	1.02	มาก
4. การมีส่วนร่วมด้านการผลประโยชน์ในกิจกรรมที่ส่งเสริมการงดดื่มสุราและเล่นการพนันในงานบุญต่าง ๆ	3.51	1.03	มาก
รวม	3.45	1.02	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านผลประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.45$ S.D. = 1.02) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมด้านการตรวจสอบและประเมินผล

การมีส่วนร่วมด้านการตรวจสอบและประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.14	1.07	ปานกลาง
2. การร่วมติดตาม โครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการ	3.14	1.05	ปานกลาง
3. การร่วมประเมินผลกิจกรรม โครงการที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการ	3.20	1.08	ปานกลาง
4. การร่วมเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินกิจกรรมโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.15	1.14	ปานกลาง
รวม	3.16	1.09	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านการร่วมติดตามประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$ S.D. = 1.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ

5. การอภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถการอภิปรายผล ดังนี้

จากการศึกษาพบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยบุคคลที่มีอายุมากกว่าจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าคนที่มีอายุน้อยกว่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของชาลี ทรงศิริ (2547) วีรวัฒน์ เต็มสันติกุล (2550) เพ็ญญา อุดมสมุทร (2552) และ ดำเนิน จันทะหงษ์ (2553) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานหรือการปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายพื้นที่ ที่อาจจะมีความแตกต่างกันในบริบทต่าง ๆ แต่ผลการศึกษาที่ข้อสรุปไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าอายุมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของการปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะประชาชนที่มีอายุมากส่วนใหญ่เป็นที่บรรลุนิติภาวะ มีวัยวุฒิ และ วุฒิภาวะในด้านต่าง ๆ ที่สามารถตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง

ประกอบกับการเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นมานาน (ส่วนใหญ่มากกว่า 10 ปี) ทำให้มีความคุ้นเคย มีความรักในท้องถิ่น ต้องการเห็นถึงการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงภายในท้องถิ่นของตน จนเกิดเป็นความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นค่อนข้างมาก นอกจากนี้ บุคคลที่มีอายุมาก จะมีความพร้อมเพื่อการมีส่วนร่วมในทุกด้าน ทั้งด้านกายภาพ สติปัญญา และการรับรู้ ที่จะนำไปสู่การตัดสินใจ ในการมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น เพื่อร่วมในการรับผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น

จากการศึกษาพบว่า ที่ระดับของวุฒิการศึกษาไม่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตู อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด นั้น อาจเป็นเพราะคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างมีการกระจายของระดับการศึกษาที่ใกล้เคียงกันทั้งในระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับปริญญาตรี และมีบริบททางสังคมที่ไม่ค่อยแตกต่างกันมาก ทำให้การกระจายตัวของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความแตกต่างกัน สอดรับกับการศึกษาของของ ชาลี ทรงศิริ (2547) ที่ค้นพบว่า การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นกัน

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพที่มีความเป็นอิสระจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าคนที่ไม่มีอาชีพที่ไม่มีความเป็นอิสระ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า กลุ่มผู้ที่มีอาชีพมีความเป็นอิสระ ซึ่งได้แก่ อาชีพที่ไม่มียศกร หน่วยงานที่เป็นต้นสังกัด หรืองานที่ไม่ได้มีรายได้ในลักษณะเงินเดือน จะมีความคล่องตัวและมีอิสระในการเข้าร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับที่มากกว่า เนื่องจากสามารถบริหารจัดการเวลาได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นข้อจำกัดในการเข้าร่วมในกิจกรรมหรือโอกาสต่าง ๆ เพื่อร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในขณะที่ กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพที่มีหน่วยงานต้นสังกัดมีกฎระเบียบ ข้อบังคับ ที่เป็นข้อจำกัดในการบริหารจัดการเวลา จึงทำให้ไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วมในระดับที่มากเท่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความเป็นอิสระมากกว่า ผลการศึกษาดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาของ ชาลี ทรงศิริ (2547) ที่ทำการศึกษากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษากรณีเทศบาลเมืองนครนายก อำเภอมือง นครนายก จังหวัดนครนายกพบว่า อาชีพเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาการบริหารส่วนท้องถิ่น เช่นกัน

จากการศึกษาพบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตู อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้ที่มีรายได้สูงจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำ จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีความพร้อมด้านรายได้ของครอบครัวสามารถที่จะสละเวลาของตนเองเพื่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วน ท้องถิ่นได้มากกว่า ในขณะที่กลุ่มผู้ที่มีรายได้ต่ำ มีความจำเป็นต้องหารายได้เพื่อการเลี้ยงชีพ จึงไม่สามารถที่จะสละเวลาเข้าร่วมในกิจกรรม หรือโอกาสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อการมีส่วนร่วม ซึ่งหากมีการให้ข้อมูล และชี้โอกาสของการได้รับประโยชน์แก่กลุ่มคนที่มีความรายได้ต่ำ ด้วยการเข้าร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่น น่าจะเป็นโอกาสที่กลุ่มคนเหล่านี้ สามารถขยายโอกาสเพื่อการสร้างรายได้ที่ดีขึ้น ด้วยการร่วมให้ข้อเสนอต่อการดำเนินนโยบายของผู้บริหารที่เข้ามาปกครองท้องถิ่น

ได้อย่างสอดคล้องกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ หรือร่วมในการหาแนวทางส่งเสริมอาชีพเพื่อสร้างรายได้แก่กลุ่มคนที่มีรายได้ต่ำต่อไป เป็นต้น ดังที่ ศุภชัย เชื้อกฤษณะ (2549) ได้กล่าวถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในประเด็นที่ ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์ในด้านการพัฒนาตำบล ซึ่งตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงการยอมรับสมมติฐานที่ว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของ อีระยุทธ สุดเสมอใจ (2550) ซึ่งทั้งสองได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารท้องถิ่นกรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย การศึกษาค้นพบว่า รายได้ เป็นปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นกัน

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่เป็นคนในท้องถิ่นหรืออาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลานาน ย่อมมีความเข้าใจสภาพแวดล้อมและสังคมภายในชุมชนอย่างดี รวมทั้งมีความรักในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน จึงมีโอกาสนในการเข้าร่วมกิจกรรม หรือเป็นผู้ชักจูงผู้อื่นเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมมากขึ้น ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษา อีระยุทธ สุดเสมอใจ (2550) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดึก อำเภอศรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดึก ได้แก่ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

6. สรุป

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการพิสูจน์สมมติฐานจากการตั้งสมมติฐาน 5 ข้อ สามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าคนที่มีอายุน้อย ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีอายุมากจะมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับที่มาก ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อย มีส่วนร่วมในระดับมากในสัดส่วนที่น้อยกว่า และเมื่อทดสอบค่า พบว่า ปัจจัยด้านอายุมีความสัมพันธ์กับการปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก หรือในเชิงปฏิฐานโดยสมบูรณ์ กล่าวคือ อายุกับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) จึงยอมรับสมมติฐาน คือ ประชาชนที่มี

อายุมากกว่าจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น มากกว่าคนที่อายุน้อยกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น มากกว่าคนที่ระดับการศึกษาต่ำกว่า ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูง กลับมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับมาก ในสัดส่วนที่น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาต่ำกว่า และผลการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภอบางบาล จังหวัดร้อยเอ็ด ทางสถิติ ($P > 0.05$) จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานดังกล่าว

สมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนที่มีอาชีพที่มีความเป็นอิสระจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น มากกว่าคนที่อาชีพที่ไม่มีความเป็นอิสระ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีอาชีพที่มีความเป็นอิสระ จะมีการมีส่วนร่วมในระดับมาก ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพที่ไม่มีความเป็นอิสระ และมีส่วนร่วมในระดับมากในสัดส่วนที่ไม่มากนัก และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัย ตัวแปร พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก หรือในเชิงปฏิฐานโดยสมบูรณ์ กล่าวคือ อาชีพกับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ๑ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนที่มีรายได้สูงจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าคนที่มียาได้น้อย ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้สูง จะมีสัดส่วนของการมีส่วนร่วมในระดับ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อย และผลการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยตัวแปร พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) และมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก หรือในเชิงปฏิฐานโดยสมบูรณ์ กล่าวคือ รายได้กับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น ๑ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) จึง ยอมรับสมมติฐาน กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประชาชนที่มีรายได้สูงจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น มากกว่าคนที่มียาได้น้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

สมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนที่มีระยะเวลาการอาศัยในพื้นที่มากกว่าจะมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าคนที่ระยะเวลาการอาศัยในพื้นที่น้อยกว่า ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ในระยะเวลาที่นาน จะมีสัดส่วนของการมีส่วนร่วมในระดับมาก มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ในระยะเวลาที่น้อย และผลการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยตัวแปร พบว่า ระยะเวลาการอาศัยในพื้นที่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) โดยมี

ความสัมพันธ์ในทิศทางบวกหรือในเชิงปฏิฐานโดยสมบูรณ์ กล่าวคือ ระยะเวลาการอาศัยในพื้นที่กับการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นฯ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$)

ดังนั้น จึงสรุปผลการพิสูจน์สมมติฐานได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ อายุ อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอาศัยในพื้นที่

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบจากการศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สะท้อนถึงปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น และข้อจำกัดในการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน ดังได้กล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการศึกษาวิจัยในขั้นตอนต่อไป ดังต่อไปนี้

8. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเร่งหามาตรการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกระบวนการต่าง ๆ ในกลุ่มประชาชนที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มประชาชนที่มีระดับอายุน้อย เพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักในการพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น

สร้างโอกาสให้กลุ่มประชาชนที่มีข้อจำกัดในด้านเวลา เนื่องจากการมีอาชีพที่ไม่สามารถบริหารจัดการเวลาได้ด้วยตนเอง ให้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้น เช่น การมีกิจกรรมที่นอกเหนือจากเวลาที่ต้องปฏิบัติงาน เป็นต้น

สร้างแรงจูงใจ และสร้างการรับรู้ในกลุ่มประชาชนที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ควรได้รับการพัฒนา และมีโอกาส มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อการเสริมรายได้ และร่วมกำหนดทิศทางเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับน้อย

9. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้าน/ชุมชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านดู่ต่อไป

2. ควรศึกษาวิจัย ด้วยวิธีการศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและข้อมูลทางคุณลักษณะอื่น ๆ อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำมาใช้วางแผนการพัฒนาต่อไป

10. เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

ธัญวัฒน์ รัตนลัก, การบริหารราชการไทย, (เชียงใหม่ : สำนักวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555)

สถาบันพระ ปกเกล้า, การมีส่วนร่วมของประชาชน, [ออนไลน์] แหล่งข้อมูล : <https://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การมีส่วนร่วมของประชาชน/>, [16 กันยายน 2564].

ถวิลวดี บุรีกุล. พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน: จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ.พี.กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด), 2552.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของรัฐบาลด้านการ บริหารจัดหางาน. กรุงเทพฯ : กองแผนงานและสารสนเทศ กรมการจัดหางาน กระทรวง แรงงาน, 2550.

เพ็ญภา อุดมสมุทร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลีจังหวัดสมุทรปราการ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา บัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 2552.

วีรวัฒน์ เต็มสันติกุล. “การมีส่วนร่วมของสมาชิกชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม: ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนในเขตบางซื่อจังหวัดกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2550.

ชาลี ทรงศิริ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษากรณีเทศบาลเมือง นครนายก อำเภอนครนายก จังหวัดนครนายก. ฉะเชิงเทรา.” วิทยานิพนธ์ปริญญา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.

ดำเนิน จันทะหงส์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลโพธิ์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์.” วิทยานิพนธ์ ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553.

ศุภชัย เชื้อกณะ. “ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลศึกษาเฉพาะพื้นที่ จังหวัดหนองคาย.” สารนิพนธ์ ปริญญาสังคมสงเคราะห์ ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2542.

ธีระยุทธ สุดเสมอใจ. “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลบ้านดึก อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย.” ภาคนิพนธ์รัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 2551.

ภาษาต่างประเทศ

James a Davis. Elementary Survey Analysis Prentice. Inc., Englewood Cliffs, New Jersey, 1971.